

مقایسه موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی از دیدگاه مدیران، معلمان، والدین و دانش آموزان

دوره متوسطه اول

رحیم رمضانی نژاد¹ و سعید عبدی مقدم²

¹استاد دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه گیلان rramguil@yahoo.com

²کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان

تاریخ پذیرش: 93/05/11

تاریخ دریافت: 93/04/12

چکیده: هدف این پژوهش، مقایسه موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه مدیران، معلمان، والدین و دانش آموزان بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه مدیران و معلمان زن و مرد (96 مدیر و 1514 معلم) و کلیه دانش آموزان مدارس متوسطه اول شهر رشت (23686) و والدین آنها تشکیل می دادند. نمونه آماری شامل کلیه مدیران، 310 معلم، 400 دانش آموز (203 دختر و 197 پسر) به همراه والدین آنها (400 نفر) بودند. ابزار تحقیق، پرسش نامه محقق ساخته ای مشتمل بر 25 متغیر موقعیت آموزشی بود که وضعیت این درس را در مقایسه با دیگر دروس پایه اول تا سوم اندازه گیری می گیرد. روایی صوری و محتوایی این ابزار به وسیله 12 صاحب نظر دانشگاهی، 10 نفر از سرگروه های درسی و معلمان با تجربه و پایایی آن نیز با روش آلفای کرونباخ تایید گردید ($r=0/79$ تا $r=0/82$). بررسی فرضیات پژوهش با استفاده از آزمون های فریدمن، ویلکاکسون، یومن ویتنی، کروسکال والیس در سطح ($p \leq 0/05$) نشان داد، تفاوت معنی داری بین موقعیت درس تربیت بدنی با سایر دروس از دیدگاه دانش آموزان، والدین، مدیران و معلمان وجود دارد ($p=0/001$). بدین ترتیب که از نظر دانش آموزان و والدین، درس تربیت بدنی در مجموع 25 متغیر آموزشی رتبه چهارم داشت و دروس ریاضی، علوم و زبان انگلیسی در رتبه های اول تا سوم قرار گرفتند. از نظر معلمان، موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی در رتبه اول قرار و دروس ریاضی و زبان انگلیسی در رتبه های دوم و سوم قرار گرفت. مدیران درس تربیت بدنی را در رتبه دوم و ریاضی و زبان انگلیسی را در رتبه اول و سوم قرار دادند. ضمناً موقعیت آموزشی بهتر درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش آموزان پسر نسبت به دانش آموزان دختر قابل توجه بود ($p=0/001$).

واژگان کلیدی: موقعیت آموزشی، درس تربیت بدنی، دروس دوره متوسطه، اولویت بندی دروس

Comparison of Educational Situation of Physical Education Curriculum Based on Point of Views of Middle School Principals, Teachers, Students and Parents

R. Ramzaninejad¹ and S.²Abdi Moghadam

¹Professor of Sports Management, Guilan University, ²Master of Sports Management, Guilan University

Abstract: The purpose of the present study was to investigate the educational position of physical education Curriculum among other subjects in managers, teachers, parents, and students' views. The statistical population were of all managers and both male and female teachers (96 managers & 1514 teachers), and all boys and girls students of Rasht (23686 students). The sample consists all the managers, 310 teachers, 400 students (197 boys and 203 girls) and their parents ($n=400$). The instrument was the researcher-made questionnaire, included 25 educational variables that compared educational position of physical education to other school subjects of first to third grades. Content and face validity have been approved by 12 intellectual academic professors and 20 heads of subject departments and experienced teachers, and reliability has also been approved by Cronbach Alpha method ($r=0.79$ to $r=0.82$). Friedman Test, Wilcoxon Test, Yeoman Witney Test, and Kruskal-Wallis test were used to test the research hypotheses ($p \leq 0.05$). The results showed significant difference between the position of physical education subject with other school subjects on students, parents, managers, and teacher' point of views ($p=0.001$). The top priority of subjects was mathematics, sciences, foreign language and physical education from point of views of students and their parents. Also, teachers ranked first, and school principals ranked second the physical education subject among mathematics and foreign language subjects. The top priority of boys than girls toward physical education subject were considered ($p=0.001$).

Keywords: Educational situation, physical education curriculum, secondary schools subjects, priority of subjects

1- مقدمه

درس تربیت بدنی و ورزش، بخش سازنده‌ای در برنامه‌های آموزشی مدارس و وسیله‌ای برای تامین سلامتی، شادابی و تعامل هیجانی و تربیت اجتماعی است [1]. همچنین توجه به درس تربیت بدنی در مدارس به دلیل اثرات مثبت این درس بر زندگی دانش‌آموزان بیشتر شده است [2]. درس تربیت بدنی در مدارس ایران نیز در سال‌های اخیر تغییرات مثبت و بسیاری را در سرفصل‌های آموزشی، محتوای برنامه درسی و تامین معلمان متخصص تجربه کرده است.

علاوه بر این، در پژوهش‌های بسیاری ابعاد مختلف این درس مانند کمبود فضا و امکانات محتوا و آموزش، ارزش‌یابی، روش تدریس، اهداف، ضرورت کتاب درسی بررسی شده است، اما جنبه‌های نرم‌افزاری و بُعد نگرشی این درس کمتر مورد توجه قرار گرفته است. بنابراین یکی از موضوعات مهم، بررسی موقعیت درس تربیت بدنی در مقایسه با سایر دروس مدرسه است که می‌توان آن را نوعی نگرش سنجی مستقیم به حساب آورد.

دیدگاه و نگرش دانش‌آموزان و والدینشان و همچنین معلمان و مدیران مدارس در موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی اثرگذار است، همان‌طور که برنستین (2011) نشان داده است، بین نگرش مثبت به تربیت بدنی و تجربه لذت بخش از این درس و استمرار فعالیت بدنی بعد از مدرسه رابطه مستقیم وجود دارد [3].

همچنین اسماعیلی (1383) نیز مشکل اساسی درس تربیت بدنی را نبود نگرش مثبت نسبت به این درس می‌داند، با وجود این موقعیت درس تربیت بدنی در میان سایر دروس روشن نیست [4]. مرور پژوهش‌ها در این رابطه نشان می‌دهد که ذینفعان مختلف آموزشی، دیدگاه‌های متفاوت و گاه متضادی نسبت به این درس دارند. مثلاً در تحقیق حیدرپور (1377) تنها 2/43 درصد مدیران مقطع متوسطه این درس را در اولویت اول قرار داده‌اند [5]. از طرف دیگر، عبدی (1391) نشان داد مدیران و معلمان مدارس متوسطه دوم، درس تربیت بدنی را در اولویت‌های بالا قرار دادند [6]. همچنین تابش (1375)، رضاعی (1375)، اصلانخانی (1381)، حبیبی (1388) نشان دادند نگرش اکثر مدیران و معلمان به درس تربیت بدنی مثبت است [۴، ۷، ۸، ۹].

والدین نیز به‌عنوان مهم‌ترین الگوی رفتاری دانش‌آموزان می‌توانند مانند مدیران و معلمان از فعال بودن دانش‌آموزان در مدرسه حمایت بیشتری کنند. همان‌طور که سالیس و همکاران¹ (2000)، مک گیوری و همکاران² (2002)، مگان دوبویس³ (2010) و چاپل و کلومنل⁴ (2012) نشان دادند که نگرش مثبت والدین به فعالیت بدنی، تأثیر مثبتی بر نگرش فرزندان دارد [۱۰، ۱۱]. نتایج تحقیقات بسیاری از سال 1371 تا 1379 نشان می‌دهد که موقعیت درس تربیت بدنی از دیدگاه والدین پایین و تا حد متوسط است. عبدی (1391) در تحقیقی روی والدین دانش‌آموزان دوره دبیرستان نشان داد والدین، درس تربیت بدنی را در بین دوازده درس در اولویت‌های ششم تا نهم قرار دادند. همچنین هژبری (1392) نشان داد والدین درس تربیت بدنی را در بین ده درس در اولویت ششم قرار دادند [12]. البته در تحقیقات کوئینرستد و همکاران (2008)، فلاح علی‌آبادی (1380) و انوشه (1386) نگرش اکثر والدین به درس تربیت بدنی مثبت بود [۱۳، ۱۴، ۱۵].

دیدگاه دانش‌آموزان نیز درباره درس تربیت بدنی بسیار مهم است، آزمون (1389) نشان داد اکثر دانش‌آموزان نگرش مثبتی به جایگاه درس تربیت بدنی دارند و آن را در ردیف دروس ریاضی و علوم قرار داده‌اند [16]. ضمناً چانگ و فیلیپس⁵ (2002)، سالمون⁶ (2003)، دینگ و همکاران⁷ (2006) و زنگ و همکاران⁸ (2011) نشان دادند نگرش دانش‌آموزان عامل مهمی شرکت در فعالیت بدنی است [17]. العنزی (2005)، ریکارد و بنوایل⁹ (2006)، سابرامانیام و سیلورمن (2007)، کوئینرستد و همکاران (2008) و حبیبی (1388) نیز نگرش مثبت دانش‌آموزان به درس تربیت بدنی را نشان داده‌اند [۹، ۱۳، ۱۸، ۱۹، ۲۰]. در تحقیق مک‌کرون (2005) موقعیت درس تربیت بدنی پایین بود و نشان داد دانش‌آموزان این درس را در بین 14 درس در اولویت نهم قرار دادند [21]. در تحقیق بیبک و همکاران (2007)، 43 درصد دانش‌آموزان نشان دادند درس تربیت بدنی در روند آموزشی مدرسه مهم است و آن را بعد از دروس ریاضی، انگلیسی و علوم در رتبه چهارم قرار دادند [22].

اخیراً عبدی (1391) نشان داد که درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان بعد از دروس علوم پایه در رتبه‌های ششم تا نهم گرفت. در تحقیق جعفری (1392) نیز درس

377 دانش‌آموز و والدین آنها به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. ابتدا مدارس متوسطه اول در نواحی شهر رشت مشخص شد و از هر ناحیه 4 مدرسه دخترانه و 4 مدرسه پسرانه به صورت تصادفی انتخاب شد. با توجه به احتمال افت آزمودنی‌ها، 310 معلم، 400 دانش‌آموز و والدین آنها انتخاب شدند. البته والدین حداقل دارای مدرک دیپلم و والدین همان دانش‌آموزانی بودند که به پرسش‌نامه پاسخ دادند.

با توجه به تفاوت جامعه آماری دانش‌آموزان دختر و پسر و همچنین معلمان زن و مرد، تعداد 192 معلم زن و 118 معلم مرد، و تعداد 198 دانش‌آموز دختر و 202 دانش‌آموز پسر بودند.

2-2- ابزار پژوهش: در این پژوهش از پرسش‌نامه‌ی محقق ساخته استفاده شد که موقعیت کلیه دروس را در 25 متغیر آموزشی اهمیت، علاقه، لذت، آسان بودن، ارتباط درس با شغل و تحصیل، مفید بودن، جالب و هیجان‌انگیز، آگاهی و اطلاعات، استرس و فشار کمتر، کمک به زندگی آینده، تلاش مورد نیاز، انگیزه لازم، نیاز، امکانات آموزشی موجود، احساس شادی و نشاط، همکاری و کار گروهی، رفتارهای درست، فعالیت در خارج از مدرسه، آرامش و راحتی، کمک به دروس دیگر، راضی بودن، کار و تمرین، بی‌نظمی و پرخاشگری کمتر، کسل کننده نبودن، خرج و هزینه و حمایت پدر و مادر می‌سنجید. آزمودنی‌ها در مورد هر متغیر آموزشی، کلیه دروس را به ترتیب با رتبه 1 (پایین‌ترین اولویت) تا 5 (بهترین اولویت) اولویت‌بندی می‌کردند و اولویت‌نهایی هر درس با حاصل جمع اولویت همه متغیرهای آموزشی بود. درسی که از مجموع این متغیرها امتیاز بیشتری کسب می‌کرد، موقعیت آموزشی بهتری در میان سایر دروس داشت.

برای تعیین روایی صوری ابزار، 12 نفر از استادان دانشکده تربیت بدنی و 10 نفر از کارشناسان و سرگروه‌های آموزشی دوره متوسطه اول، در مورد جنبه‌های مختلف پرسش‌نامه اظهار نظر کردند و پیشنهادهای آنان نیز اعمال گردید. میزان ثبات درونی پرسش‌نامه در چهار گروه آزمودنی با استفاده از آلفای کرونباخ ($r=0/79$) تا ($r=0/82$) تأیید شد.

2-3- جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها: دانش‌آموزان و معلمان با توجه به جامعه آماری آنها انتخاب شدند. پرسش‌نامه

تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان دختر راهنمایی بعد از دروس ریاضی، علوم، زبان انگلیسی و عربی قرار داشت [23]. هژبری (1392) با بررسی موقعیت درس تربیت بدنی در بین ده درس دوره متوسطه اول نشان داد که این درس از دیدگاه دانش‌آموزان در رتبه‌ی ششم و بعد از دروس ریاضی، علوم، زبان انگلیسی، ادبیات و حرفه‌وفن قرار گرفت.

با این‌که در تحقیقات بسیاری دیدگاه و نظرات کلی برخی ذینفعان اصلی درس تربیت بدنی بررسی شده است [۲۴، ۱۲، ۴] ولی در این تحقیق دیدگاه چهار گروه از ذینفعان و به‌ویژه در باره متغیرهای مختلف آموزشی دروس مقطع متوسطه مورد توجه قرار گرفته که با افزایش سن، فشرده‌گی دروس، فشار اجتماعی و ادامه تحصیل همراه است و سبب می‌شود، که این گروه‌ها با دیدگاه متفاوتی نسبت به مقاطع تحصیلی پایین‌تر درباره دروس قضاوت کنند و اولویت‌های متفاوتی برای آنها در نظر بگیرند. به‌طور کلی، مشخص نیست که مدیران، معلمان، والدین و دانش‌آموزان در مقطع متوسطه چه اولویتی برای درس تربیت بدنی در مقایسه با سایر دروس در نظر می‌گیرند؟

از سوی دیگر، این رتبه‌بندی نشان می‌دهد که ذینفعان اصلی چه اهمیتی برای جنبه‌های مختلف این درس قائل هستند. از این‌رو، در پژوهش حاضر اولویت درس تربیت بدنی نسبت به دروس دیگر از دیدگاه دانش‌آموزان به‌عنوان مخاطبان اصلی این درس و هم از دیدگاه والدین، مدیران و معلمان به مثابه‌ی مهم‌ترین الگوی رفتاری دانش‌آموزان بررسی شده است.

2- روش تحقیق

2-1- جامعه و نمونه آماری پژوهش: جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مدارس دولتی و غیردولتی دوره متوسطه اول (23686 نفر) و والدین آنها، همچنین کلیه مدیران مدارس مورد بررسی (95 نفر) و معلمان (1514 نفر) که 85 نفر دبیر تربیت بدنی بودند) دوره متوسطه اول مدارس شهر رشت تشکیل دادند. نمونه‌گیری به روش خوشه‌ای و تصادفی نظام‌مند انجام گرفته است.

طبق جدول مورگان، کلیه مدیران مدارس، تعداد 306 معلم (15 دبیر تربیت بدنی و 291 دبیر غیر تربیت بدنی) و

جدول 2. موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه والدین متوسطه اول (درجه آزادی= 10 و χ^2 دو = 1153/62)

اولویت	دروس (n=352)	میانگین رتبه‌ها	p
1	زبان انگلیسی	8/8	0/001
2	ریاضی	8/5	
3	علوم تجربی	8/2	
4	تربیت بدنی	6/5	
5	حرفه و فن	6/1	
6	دینی و قرآن	5/7	
7	هنر	5/5	
8	ادبیات فارسی	5/0	
9	عربی	4/6	
10	تاریخ و جغرافیا	4/3	
11	آمادگی دفاعی	2/7	

چنانچه مشاهده شد، براساس جدول 2 از دیدگاه والدین درس تربیت بدنی بعد از دروس زبان انگلیسی، ریاضی و علوم در رتبه چهارم قرار گرفت و درس آمادگی دفاعی در اولویت آخر قرار داشت.

جدول 3. موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه مدیران متوسطه اول (درجه آزادی= 10 و χ^2 دو = 376/51)

اولویت	دروس (n=88)	میانگین رتبه‌ها	p
1	ریاضی	9/04	0/001
2	تربیت بدنی	9/00	
3	زبان انگلیسی	7/43	
4	علوم تجربی	7/03	
5	ادبیات فارسی	6/89	
6	دینی و قرآن	6/14	
7	حرفه و فن	5/44	
8	هنر	4/97	
9	عربی	4/36	
10	تاریخ و جغرافیا	3/41	
11	آمادگی دفاعی	2/29	

جدول 4. موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه معلمان متوسطه اول (درجه آزادی= 10 و χ^2 دو = 1010/7)

مدیران و معلمان در جلسات گروه‌های آموزشی و هم‌چنین در مدارس توزیع شد. پرسش‌نامه والدین دانش‌آموزان در پاکت مخصوص تحویل فرزندان آنها شد و به آنها توضیح داده شد از والدین خود بخواهند بدون مشورت با آنها، پرسش‌نامه را تکمیل کنند و روز بعد به مدیر یا معاون آموزشی مدرسه تحویل دهند. البته برخی از پرسش‌نامه‌های والدین با حضور آنها در مدارس در حضور محقق تکمیل شد. مدت پاسخ‌گویی به سؤالات در حدود 30 دقیقه بود. نتایج آزمون کالموگراف-اسمیرنوف نشان داد که توزیع داده‌ها طبیعی نیست و بنابراین برای بررسی فرضیات از آزمون‌های فریدمن، یومن ویتنی، ویلکاکسون و کروسکال والیس در سطح $p \leq 0/05$ استفاده شد. یافته‌های تحقیق با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه 18 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

3- نتایج و بحث

مقایسه موقعیت دروس از دیدگاه دانش‌آموزان و والدین براساس آزمون فریدمن نشان داد که درس تربیت بدنی از دیدگاه این دو گروه در رتبه چهارم، و از دیدگاه مدیران و معلمان در اولویت اول قرار داشت.

نتایج جدول 1 نشان می‌دهد درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان در اولویت چهارم و بعد از دروس ریاضی، علوم تجربی و زبان انگلیسی قرار دارد و درس آمادگی دفاعی نیز در رتبه آخر قرار گرفت.

جدول 1. موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه دانش‌آموزان متوسطه اول (درجه آزادی= 10 و χ^2 دو = 1249/21)

اولویت	دروس (n=352)	میانگین رتبه‌ها	p
1	ریاضی	9	0/001
2	علوم تجربی	8/7	
3	زبان انگلیسی	7/7	
4	تربیت بدنی	6/5	
5	حرفه و فن	6/0	
6	ادبیات فارسی	5/9	
7	دینی و قرآن	5/5	
8	عربی	5/0	
9	تاریخ و جغرافیا	4/9	
10	هنر	4/5	
11	آمادگی دفاعی	2/3	

*در سطح $p < 0/05$ معنی‌دار است.

نتایج آزمون رتبه‌های علامت‌دار ویلکاکسون (جدول 5)، نشان می‌دهد که از دیدگاه دیدگاه مدیران و معلمان میانگین درس تربیت‌بدنی به شکل معنی‌داری بالاتر از موقعیت سایر دروس است ($Z = -13/510$; $P = 0/001$)، ولی بین موقعیت درس تربیت‌بدنی و سایر دروس از دیدگاه دانش‌آموزان ($Z = -1/805$; $P < 0/071$) و هم‌چنین از دیدگاه والدین ($Z = -1/099$; $P = 0/272$) تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

جدول 6. موقعیت آموزشی درس تربیت‌بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه‌های مختلف اول (درجه آزادی=3 و $\chi^2 = 170/3$)

P	میانگین	تعداد	گروه	
0/001*	447/4	352	والدین	موقعیت آموزشی درس تربیت‌بدنی
	716/9	269	معلمان	
	698/6	88	مدیران	
	453/4	365	دانش‌آموزان	
		1074	کل	

نتایج جدول 6، آزمون کروسکال والیس نشان داد که بین رتبه‌بندی آموزشی درس تربیت‌بدنی از دیدگاه والدین، معلمان، مدیران و دانش‌آموزان تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($X^2 = 170/331$ و $p < 0/001$). با توجه به این نتایج می‌توان گفت که والدین درس تربیت‌بدنی را در اولویت‌های پایین و معلمان این درس را در اولویت‌های بالایی قرار داده‌اند.

جدول 7. موقعیت آموزشی درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان دختر و پسر

p	آماره یو	مجموع رتبه‌ها	میانگین	گروه	
0/001*	12502/5	30838	161/5	دختر (n=191)	موقعیت آموزشی درس تربیت‌بدنی
		35956	206/7	پسر (n=174)	
				کل (n=88)	

نتایج آزمون یومن ویتنی نشان داد که میانگین رتبه‌های دختران برای درس تربیت‌بدنی (161/46)، اما میانگین رتبه‌های پسران برای درس تربیت‌بدنی (206/65) گزارش شد. در ادامه نتایج نشان دادند که اولویت‌بندی جایگاه

اولویت	دروس (n=88)	میانگین رتبه‌ها	p
1	تربیت‌بدنی	8/8	0/001
2	ریاضی	8/4	
3	زبان انگلیسی	7/7	
4	علوم تجربی	7/1	
5	حرفه و فن	6/7	
6	ادبیات فارسی	6/4	
7	هنر	5/8	
8	دینی و قرآن	5/3	
9	عربی	3/4	
10	تاریخ و جغرافیا	3/1	
11	آمادگی دفاعی	3/0	

**در سطح $p < 0/05$ معنی‌دار است.

براساس داده‌های جدول 4 از دیدگاه معلمان درس تربیت‌بدنی در رتبه اول و دروس ریاضی و زبان انگلیسی در اولویت‌های دوم و سوم قرار گرفتند. در ادامه، جدول 5 مقایسه موقعیت آموزشی درس تربیت‌بدنی با جایگاه سایر دروس از دیدگاه‌های مختلف (میانگین و انحراف استاندارد و ...) را نشان خواهد داد.

جدول 5. مقایسه موقعیت آموزشی درس تربیت‌بدنی با جایگاه سایر دروس از دیدگاه‌های مختلف

دیدگاه	آدرس	M±SD	Z	p
دانش‌آموزان	تربیت‌بدنی	54/8 ± 15/7	-1/81	0/07
	سایر دروس	54/5 ± 2/5		

دیدگاه	آدرس	M±SD	Z	p
والدین	تربیت‌بدنی	54/7 ± 16/2	-1/02	0/27
	سایر دروس	53/8 ± 2/7		

دیدگاه	آدرس	M±SD	Z	p
مدیران و معلمان	تربیت‌بدنی	66/7 ± 13/2	-13/51	*0/001
	سایر دروس	53/5 ± 2/9		

*در سطح $p < 0/05$ معنی‌دار است.

چهارم قرار داشت. این نتایج با یافته‌های چابل و کولومبل (2012)، انوشه (1386) و فلاح علی‌آبادی (1380)

هم‌خوانی دارد که نگرش والدین به درس تربیت بدنی و فعالیت بدنی دانش‌آموزان مثبت است و اهمیت ویژه‌ای به این درس می‌دهند [۱۵، ۱۴، ۱۱]. از طرفی در تحقیق هژبری (1389) و عبدی (1391) والدین درس تربیت بدنی را در اولویت پایین قرار دادند که با نتایج این پژوهش متناقض است. البته تحقیقات بسیاری به بررسی نگرش والدین به درس تربیت بدنی پرداخته‌اند، ولی اولویت‌بندی و مقایسه بین دروس مورد توجه قرار نگرفته و فقط متغیرهای محدودی بررسی شده است.

در سال‌های اخیر با توجه به طرح تحول بنیادین در آموزش و پرورش و احیای درس تربیت بدنی، این درس اهمیت ویژه‌ای داشته‌است، که می‌توان به استخدام معلمین تربیت بدنی و همچنین اجرای طرح‌های ورزشی هر پایه تحصیلی اشاره کرد. از طرف دیگر، آگاهی بیشتر پدران و مادران به اهمیت ورزش و تربیت بدنی از دلایل اهمیت والدین و دانش‌آموزان به درس تربیت بدنی در دوره متوسطه اول شده است. چون نتایج نشان می‌دهد درس تربیت بدنی از نظر مدیران و معلمان در اولویت بالایی قرار دارد. در تحقیق عبدی (1391) نیز مدیران و معلمان متوسطه دوم در رشته‌های مختلف درس تربیت بدنی را در بین دوازده درس در اولویت‌های اول تا چهارم قرار دادند که با نتایج این تحقیق هم‌خوانی داشت. همچنین موقعیت درس تربیت بدنی در این پژوهش با برخی از نتایج تحقیقات مشابه همسوست. رضاعی (1375) نشان داد 93/4 مدیران مدارس راهنمایی دولتی و 88/3 مدیران راهنمایی غیرانتفاعی نگرش مثبت به درس تربیت بدنی دارند [8]. در تحقیق اصلانخانی (1381) 82/3 مدیران و 81/3 دبیران نگرش مثبت به تربیت بدنی داشتند.

هم‌چنین رشیدی (1375)، تابش (1375)، نشان دادند که مدیران و معلمان، درس تربیت بدنی را در جایگاه خوبی قرار داده‌اند و عقیده دارند تربیت بدنی اهمیت و ارزش قابل ملاحظه‌ای در زندگی‌شان دارد [4]. البته نتایج به‌دست آمده در این پژوهش با نتایج برخی از تحقیقات هم‌خوانی نداشت. برای مثال، کاشف (1371)، نشان داد مدیران مدارس درس تربیت بدنی را ضعیف و غیرضروری می‌دانند [28]. هم‌چنین حیدرپور (1377)

درس تربیت بدنی بین دانش‌آموزان دختر و پسر تفاوت معنی‌داری با هم دارد ($p=0/001$, $U=12502/50$) بنابراین، دانش‌آموزان پسر موقعیت آموزشی بهتری برای این درس قائل شده‌اند.

براساس نتایج تحقیق، دانش‌آموزان درس تربیت بدنی را در رتبه‌ی چهارم قرار داده‌اند یا درس تربیت بدنی جزء پنج اولویت اول قرار گرفته است. البته در تحقیق آزمون (1389) و اداره‌ی استانداردهای آموزشی (2005) درس تربیت بدنی در اولویت اول قرار داشت [۲۵، ۱۶]. هم‌چنین در تحقیقات زحمتکش (1379)، شعبانی بهار (1386)، اصلانخانی (1381)، ریکارد و بنوایل (2006) و سیلورمن و سابرامانیام (2007) نشان داده شد که دانش‌آموزان درس تربیت بدنی را مهم می‌دانند و نگرش مثبتی به درس تربیت بدنی دارند [۲۷، ۲۶، ۲۰، ۱۹، ۴] که با نتایج پژوهش حاضر همسوست.

نتایج این پژوهش با نتایج برخی از تحقیقات هم‌خوانی ندارد. در تحقیق عبدی (1391)، از دیدگاه دانش‌آموزان رشته‌های مختلف دوره متوسطه، درس تربیت بدنی در بین دوازده درس در اولویت‌های ششم تا نهم قرار گرفت. جعفری (1392) نیز نشان داد تربیت بدنی بعد از دروس علوم پایه، زبان انگلیسی و عربی قرار داشت هم‌چنین در تحقیق هژبری (1389)، دانش‌آموزان این درس را در رتبه ششم در بین ده درس قرار دادند و در تحقیق مک‌کرون و همکاران (2005) درس تربیت بدنی در بین چهارده درس در رتبه نهم قرار گرفت [۲۳، ۲۱، ۱۲، ۶].

با توجه به نتایج تحقیق حاضر و نتایج تحقیق عبدی (1391)، هژبری (1389) و آزمون (1389) می‌توان دریافت که در کشور ما دانش‌آموزان نگرش مثبت‌تری به درس علوم پایه دارند و به این دروس اهمیت بیشتری می‌دهند شاید به دلیل اینکه درس تربیت بدنی در تمام پایه‌ها به‌عنوان یک درس عمومی شناخته شده است و از طرف دیگر، نقش و اهمیت دروس علوم پایه در سال‌های پایانی مدرسه به‌ویژه در کنکور ورودی دانشگاه‌ها باعث شده است والدین، مدیران و معلمان نگرش و توجه بیشتری به این دروس داشته باشند و فرزندان و دانش‌آموزان نیز به این دروس بیشتر گرایش داشته باشند.

بررسی نتایج پژوهش نشان داد تفاوت معنی‌داری بین موقعیت درس تربیت بدنی با موقعیت سایر دروس از دیدگاه والدین وجود دارد و درس تربیت بدنی در اولویت

(1391) نشان داد بین دیدگاه دانش‌آموزان پسر و دختر درباره‌ی موقعیت درس تربیت بدنی تفاوت معنی‌داری وجود دارد، دانش‌آموزان پسر، درس تربیت بدنی را در رتبه بهترین نسبت به دانش‌آموزان دختر قرار دادند که با نتایج این پژوهش هم‌خوانی دارد هم‌چنین تحقیقات کوئینرستد و همکاران (2008)، هژبری (1392) با این پژوهش همسوست. از طرفی، تحقیقات العنزی (2005)، سیلورمن و سابرامانیام (2002) نشان داد هیچ تفاوت معنی‌داری بین دانش‌آموزان دختر و پسر در نگرش به درس تربیت بدنی وجود ندارد [29] که با نتایج پژوهش حاضر هم‌خوانی ندارد. البته در تحلیل برخی از این تفاوت‌ها باید شرایط اجتماعی و فرهنگی مدارس دیگر کشورها را در نظر گرفت. ضمناً با توجه به میزان فعالیت جسمانی کم دانش‌آموزان دختر نسبت به دانش‌آموزان پسر که عامل مهم در پایین بودن موقعیت درس تربیت بدنی در بین دختران می‌باشد و هم‌چنین با توجه به تحقیقات مارملیرا (2012)، کاپرنی (2012) مبنی بر این که دانش‌آموزان پسر نسبت به دانش‌آموزان دختر از تربیت بدنی لذت بیشتری می‌برند [۳۰، ۳۱]. شاید بتوان بیان کرد دانش‌آموزان پسر به دلیل فعالیت بیشتر و لذت بیشتری که از درس تربیت بدنی می‌برند اولویت بالاتری به این درس نسبت به دانش‌آموزان دختر داده‌اند. بنابراین می‌توان به این نتیجه رسید که مسائل جسمانی و بلوغ دختران، حمایت‌های اجتماعی کم و عدم امکانات و فضاهای مناسب برای دختران و هم‌چنین محیط و فضاهای رقابتی زیاد باعث شده است، آنها علاقه‌ی کمتری به فعالیت‌های جسمانی از خود نشان دهند. می‌توان با فراهم کردن محیط راحت و لذت‌بخش و فارغ از تنش و رقابت کمتر به همراه فعالیت‌های جالب و متناسب با روحیات و علایق دختران دانش‌آموز، باعث تشویق بیشتر آنها به انجام فعالیت‌های جسمانی و حضور فعال در ساعت درس تربیت بدنی مدارس شد.

4- نتیجه‌گیری

با توجه به این یافته درس تربیت بدنی جایگاه مناسبی در میان دروس مدرسه دارد و اگر شرایط و امکانات لازم برای اجرای اهداف این درس وجود داشته باشد به نظر می‌رسد موقعیت آموزشی بهتری پیدا خواهد کرد.

نشان داد تنها 2/43 درصد مدیران متوسطه درس ورزش را در اولویت اول قرار دادند [5]. مدیران مدارس به‌عنوان یکی از اعضای تیم تعلیم و تربیت دانش‌آموزان وظیفه دارند زمینه‌های مساعد را برای اجرای مطلوب تربیت بدنی در مدارس فراهم آورند [4].

نتایج پژوهش نشان داد بین اولویت درس تربیت بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه مدیران، معلمان، والدین و دانش‌آموزان تفاوت معنی‌داری وجود دارد. طبق نتایج مدیران و معلمان اولویت بهتری به درس تربیت بدنی داده‌اند که با نتایج تحقیقات بیبک (2007)، اداره استاندارد آموزشی (2005) و آزمون (1389) که دانش‌آموزان درس تربیت بدنی را در اولویت سوم و چهارم قرار دادند هم‌خوانی دارد. هم‌چنین با تحقیقات عبدی (1391)، تابش (1375)، اصلانخانی (1381) همسوست که در آن مدیران و دبیران نگرش مثبت به تربیت بدنی داشتند و جایگاه این درس را خوب ارزیابی کردند. البته نتایج پژوهش هژبری (1389)، عبدی (1391)، جعفری (1392) و مک‌کرون و همکاران (2005) که در آن دانش‌آموزان تربیت بدنی را در اولویت اول تا پنجم قرار ندادند و هم‌چنین با تحقیقات کاشف (1371) و حیدرپور (1377) که مدیران و معلمان این درس را در اولویت‌های پایین از نظر اهمیت قرار دادند با یافته‌های حاضر هم‌خوانی ندارد. با توجه به نتایج پژوهش حاضر احتمالاً شباهت و نزدیکی موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی از سوی والدین و دانش‌آموزان به وابستگی و ارتباط بیشتر آنها در خانواده مربوط می‌شود. البته باید یادآوری کرد که اهمیت درس تربیت بدنی در سال‌های اخیر و افزایش آگاهی والدین نسبت به تربیت بدنی، می‌تواند در نزدیکی دیدگاه‌های آنان مؤثر بوده باشد. از طرف دیگر، تفاوت بین موقعیت درس تربیت بدنی از دیدگاه مدیران و معلمان با دانش‌آموزان و والدینشان شاید به ارتباط ضعیف بین مدرسه و دانش‌آموز و خانواده مربوط باشد یا ممکن است جایگاه و اهمیتی را که برای این درس متصور هستند نتوانسته‌اند به دانش‌آموز انتقال بدهند یا حداقل دانش‌آموزان در برنامه مدارس و توجه به درس تربیت بدنی چنین اهمیتی را در مدیران و معلمان مدارس احساس می‌کنند. بررسی نتایج پژوهش نشان داد تفاوت معنی‌داری بین دیدگاه دانش‌آموزان پسر و دختر درباره درس تربیت بدنی وجود دارد. یافته‌های تحقیق عبدی

پی نوشت:

- ¹ Sallis et al..
² McGuire et al..
³ Megan leatham Dubois
⁴ Chaapelnd Columnal
⁵ Chung & Phillips
⁶ Solmon
⁷ Ding et al..
⁸ zeng et al..
⁹ Rikard and Banville

منابع:

- [1] Ramzaninejad R. Survey of needs of physical education and sport curriculum in High school, Research on Sport Sciences, 2008, 23, pp: 2-18, (In Persian).
- [2] Azmoon J., Physical education in school, Tehran, sport publication, 1ST edition, 2012, (In Persian).
- [3] Bernstein Eve., Phillips Sharon R., Silverman Stephen, Attitudes and perceptions of middle school students toward competitive activities in physical education, Journal of Teaching in Physical Education, 2011, 30, pp: 69-83.
- [4] Aslankhani M.A., Fathi vajargah K., Ghalenoee A., Comparison of managers, teachers and students' Views about status of quality and quantity of physical education curriculum in middle and high schools, Hrakat Journal, 2002, 12, pp: 5-17, (In Persian).
- [5] Heydarpoor GH. Survey of elementary, middle and high schools managers attitude toward physical education lesson in Miyandoab City, MS. Thesis, Tehran University, 1998, (In Persian).
- [6] Abdi Moghadam S., The study of physical education status among of other subjects in managers, teachers, parents and students' point of views in high school of Rasht, MS Thesis, Guilan University, 2012, (In Persian).
- [7] Tabesh M., Survey of educational problems of physical education lesson on Managers, Teachers' point of views in Fasa city, MS., Thesis, Tarbiyat Modarres University, 1992, (In Persian).
- [8] Rezaee A., Compared of educational factors of physical education lesson in Managers, Sport Teachets'point of views in government and Non-

- government Middle Schools in Mazandaran, MS. Thesis, Tarbiyat Modarres University, 1992, (In persian).
- [9] Habibi E., Survey of performance and problems of physical education lesson in Managers, Sport Teachers and Students' point of views in middle and high school of Varzaghan city. MS. Thesis, Tehran, Payam-e Noor University, 2009, (In Persian).
- [10] Megan leatham Dubois, Parental attitudes and perceptions related to their children's physical activity and eating patterns, A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of science, University of Utah, 2010.
- [11] Chaapel Holly, Columnal, Luis, Lytle Rebecca, Bailey Iollen, Parental expectations about adapted physical education services, The journal of Special Education, 2012, 46(3), pp: 24-34.
- [12] Hojabri K., Comparison of the status of physical education between other subject from perspective of students and parents in Middle Schools, MS Thesis, Guilan University, 2010, (In Persian).
- [13] Quennerstedt, Mikael., Ohman, Marie.,Eriksson, Charli,Physical education in Sweden-anationalevaluation,School of Health and Medical science, Orebro University, Education-line: 2008, pp:1-17.
- [14] Fallah Aliabadi M., Descriptive and comparison of attitude of managers and parents in middle and high schools in Yazd city, MS. Thesis, University of Azad 2001, (In Persian).
- [15] Anoooshe S., Survey of parents' Views about current condition of physical education and sport lesson in elementary schools in Tehran, MS. Thesis, University of Azad Islamic, 2007, (In Persian).
- [16] Azmoon J., Mozaffari A., Hadavi F., The perception of conception of the Iranian male and female in physical education and sport school, Journal of Olympic, 2010, 3, pp: 95-108, (In Persian).
- [17] Zeng, Howard Z., Hipscher, Michael, and Leung,Raymond W, Attitudes of high school students toward physical education and their sport activity

- preferences, *Journal of social science*, 2011, 7(4) pp: 529-537.
- [18] Alenezi Madallah, Attitudes of secondary students toward physical education, A Ph.D. Thesis, Pennsylvania State University, 2005.
- [19] Rikard G., linda Banville, Dominique, High school student attitudes about physical education, sport education and society, 2006, 11(4) pp: 385-400.
- [20] Subramaniam P.R., & Silverman S., Middle school students 'attitudes toward physical education; *Teaching and Teacher Education*, 2007, 23(5), pp:602-611.
- [21] McCron Tami, Morris Marian, Walker Matthew, Pupil Choices at key stage3, Literature Review, National Foundation for Education Research (NFER), 2005.
- [22] Bibak, Janice M., Goodwin Stephen C., Omega-smith, Elizabeth M., High school students' attitudes toward physical education in Delaware, *Physical Educator*, 2007, 4(4), pp: 31-38.
- [23] Jafari F., The survey of perception of the girl student of physical education curriculum in middle school , MS Thesis, University of Azad Islamic Karaj city, 2012, (In Persian).
- [24] Khavari L., Yusofiyani J., Survey of situation of physical education lesson in middle and high schools in Yazd city, *Journal Research on Sport Sciences*, 2008, 18, pp: 87-100,(In Persian).
- [25] Office for standards in Education [FSTED], Specialist schools: a second evolution, Girl's perception of physical education at key age 3 at Earlham high school, London: HMSO, 2005.
- [26] Zahmatkesh A., Descriptive of situation of physical education lesson in government and non-government Middle schools, MS. Thesis, Tehran, Tarbiyat Moallem University, 2000, (In Persian).
- [27] Shabanibahar GH., Erfani N., Bakhtiyar Z., The assessment of students needs about physical education lesson in high schools in Malayercity, *Journal of Harkat*, 2007, 33, pp:153-164, (In Persian).
- [28] Kashef M., Analysis current program condition of physical education in schools in Western Azarbayegan, MS. Thesis, Tarbiyat Moallem University, 1992, (In Persian).
- [29] Subramaniam, P.R. & Silverman S., Using complimentary data: An investigation of student attitude in physical education journal of sport pedagogy, 2002, 8 pp: 74-91.
- [30] José Francisco Filipe Marmeleira, Nuno Micael Carrasqueira Aldeias, Pedro Miguel dos Santos Medeira da Graça, Physical activity levels in Portuguese high school physical education Review, 2012, 18(2), pp:191-204.
- [31] Cairney John. Y.W., Kwan, Matthew, Velduizen Scott, Hay John R., Bray Steven., and Faught Brent E., Gender perceived competence and enjoyment of physical education in children: a longitudinal examination, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 2012, 9, pp: 58- 69.

